

BIBEL OG BEKJENNELSE

Nr. 1 2026 Årg. 46

BIBEL OG BEKJENNELSE

utgis av Den Lutherske Bekjennelseskirke.
ISSN 0806-5365
Bladet kommer ut med fire nr. pr. år.
Frivillig abonnementsavgift kr 150,- pr. år
Bibelsitater er fra Bibel 2011 © Bibelselska-
pet, dersom ikke annet er nevnt
Redaksjon: Tor Jakob Welde (ansv. red.),
Egil Edvardsen og David Edvardsen
Redaksjonens adresse:
T.J. Welde, Sundts veg 9A, 5221 NESTTUN
E-post: pastorwelde@gmail.com
Internett: www.luthersk-kirke.no
Bankgiro: 3361 16 43948
Ekspedisjon: Egil Edvardsen,
egil@luthersk-kirke.no, tlf. 99 03 98 56

DEN LUTHERSKE BEKJENNELSES- KIRKE (LBK)

Den Lutherske Bekjennelseskirke er en evangelisk-luthersk kirke som tror at Gud har gitt hele verden det glade budskap om den forsoning som har skjedd i Kristus. Vi tror at Jesus Kristus er sann Gud, at han har blitt menneske for vår skyld, levd et liv uten synd, lidt og dødt i vårt sted og oppstått fra de døde. Vi tar imot denne forsoning gjennom troen, får tilgivelse for alle våre synder og har løfte om evig liv sammen med Gud. Hensikten med vår kirkes eksistens er å føre videre dette glade budskap, og samles omkring forkynnelsen, dåpen og nattverden for å vokse i den tro vi har fått av Gud.

Vår kirkes tro har en eneste grunnvoll, nemlig det Ord som Gud har gitt oss i Det gamle og nye testaments hellige skrifter. Det er Gud selv som har inspirert de menneskelige forfatterne av Bibelens 66 bøker, og derfor må disse skrifter ikke betraktes som menneskelige produkt, men som Guds eget ord. Bibelens ord er den eneste normen for sann kristen lære. Vi tror at Bibelen må leses ut fra dens egenart og karakter. Poesi må leses som poesi, historie som historie, og så videre.

Vi bekjenner oss til de lutherske bekjennelsesskriftene som er samlet i Konkordiebo-ken fra 1580, ettersom vi har funnet at de overensstemmer helt med vår kirkes eneste grunnvoll, Bibelen.

Vår tro er ikke ny, men har funnes i alle tider, der mennesker har tatt imot Guds ord og rettet seg etter det. Fordi vi vet at vi er store syndere for Gud, behøver vi Guds ords rene og klare undervisning der tilgivelse og oppreisning gis oss i forkynnelsen av Jesu forsoningsverk.

LBK deler tro og kirkefelleskap med KELK, Den konfesjonelle evangelisk-lutherske konferansen, som består av 32 medlemskirker rundt omkring i verden, blant annet Evangelisch-Lutherische Freikirche i Tyskland, Evangelical Lutheran Synod og Wisconsin Evangelical Lutheran Synod i USA. I alt er vi omkring en halv million kristne i dette internasjonale fellesskap. Det er vårt håp at flere skal komme med i vårt fellesskap der Frelseren Jesus og syndenes tilgivelse alltid står i sentrum.

Jesu oppstandelse – en virkelig sannhet

Hvor mange vitner trengs det egentlig til å bevise at noe er sant? Vi har sikkert sett filmer fra amerikanske rettssaler. Det fins så mange slike filmer. Det ene vitnet etter det andre står fram og sier at den anklagede er uskyldig. Men spørsmålet er alltid: Vil juryen bli overbevist? Vil alle vitneutsagnene være tilstrekkelige? Hvor mange vitner trengs det til å overbevise dem? Aktor i saken gjør hva han kan for å så tvil om vitnenes troverdighet. Han prøver å vikle vitnene inn i selvmotsigelser. Han forsøker å påvirke juryen til å tvile på vitnene. Spenningen er derfor stor når juryen tar plass for å avsi sin kjennelse. Har vitnene vært overbevisende nok? Har det vært nok vitner til å få frikjent den anklagede?

Den kristne kirken er grunnlagt på Jesu oppstandelse fra de døde. I 1 Kor 15 – det som vi pleier å kalle det store oppstandelseskapitlet i Bibelen – ramser Paulus opp en mengde mennesker som var øyenvitner til den oppstandne Jesus. Først viste han seg for Kefas, dvs. Peter, deretter for de tolv samtidig, og som vi vet gjorde han dette ikke bare én gang, men mange ganger. «Deretter viste han seg for mer enn fem hundre søsken på én gang ... Deretter viste han seg for Jakob, deretter for apostlene. Aller sist viste han seg for meg,» skriver Paulus (1 Kor 15,6-8).

Så hvor mange vitner trengs det egentlig? Tolv burde være mer enn nok, men nå har han altså vist seg for fem hundre personer – ikke bare én for én i en drøm, men for alle fem hundre samtidig. Det var altså en forsamling på fem hundre personer som så Jesus i levende live med sine egne øyne. Det fins kanskje rettsaker hvor det har funnes en stor

mengde mennesker som har sett nøyaktig det samme. Det er klart at et slikt samstemmig vitnesbyrd står meget sterkt.

Helt fra kirkens første begynnelse forsøkte fornektene å bortforklare oppstandelsen. Men bevisene var så mange og så overveldende at i stedet for å bortforklare oppstandelsen, måtte kirkens motstandere velge en annen taktikk. De truet de kristne til taushet, og om de ikke ville lystre, ble de fengslet og torturert, og mange led martyrdøden for sin usvikelige tro på den oppstandne. Det er jo ikke mye tvil i Peters munn når han på den første pinsedagen forkynner for jødene i Jerusalem: «Denne Jesus har Gud reist opp, det er vi alle vitner om» (Apg 2,32). Og selv om de visste at de ville bli forfulgt av de jødiske lederne, fortsatte de frimodig å forkynne om den oppstandne Jesus. «Med stor kraft bar apostlene fram vitnesbyrdet om at Herren Jesus var stått opp» (Apg 4,33).

De bibelske forfatternes mange beretninger om Jesu oppstandelse er ingen sammensvergelse. Det er sannheten. For hvor mange vitner trengs det egentlig til å bevise at noe er sant? Vanligvis er det nok om to eller tre samstemmer i sitt vitnesbyrd, men her fins det en mengde vitner.

Jesu Kristi oppstandelse fra de døde er sannheten. «Dette forkynner vi, og dette har dere tatt imot i tro,» skriver Paulus (1 Kor 15,11). Og vi sier det samme: Dette forkynner vi! Og det er dette vi og alle kristne i alle tider har tatt imot i tro. Vi i redaksjonen for Bibel og Bekjennelse vil ønske alle våre lesere en velsignet påske til minne om den korsfestede og oppstandne Frelseren, Jesus Kristus!

Egil Edvardsen

Kristus, vårt gjeldsbrev

Preken over Kol 2,14

Vi hører i dette verset om et håndskrift som er imot oss. Dette håndskriftet er fritt gjengitt med «gjeldsbrevet». Håndskriftet er nemlig et brev som vitner imot oss og viser at vi står i gjeld, nærmere bestemt til Gud. «Å stå i gjeld» er et uttrykk som ofte betyr å skyldte noen penger. Her er det snakk om en annen slags gjeld. Det ser vi av hvordan gjeldsbrevet oppstod. Det oppsto ved «lovbud». Hvilke bud? Ikke menneskebud, men Guds bud. Kravene i hans bud kan sammenfattes i de to følgende setningene: «Du skal frykte, elske og stole på Gud over alle ting» og: «Du skal elske din neste som deg selv.»

Gjeldsbrevet som oppstod ved Guds bud, er imot oss, sier Paulus. Det vitner mot oss, anklager oss, dømmer oss skyldige, for vi holder dem ikke. Vi bryter dem i begjær, tanker, ord og gjerninger hele tiden, hele livet. Vi gjør det han forbyr og forsømmer det han påbyr. Å leve er å synde. For vår natur kan ikke noe annet. Den har en fiendtlig holdning til

Guds vilje (se Rom 8,7).

Til forskjell fra andre gamle håndskrifter blir dette gjeldsbrevet aldri falmet eller uleselig. Man kan heller ikke utradere det eller stryke over det med svart tusj. Skylden blir aldri foreldet. Selv ikke når man dør blir den strøket ut. På den store regnskapsdagen vil gjeldsbrevet bli lest opp. I løpet av et langt liv utvikler det seg til en ganske tykk bok full av skyld.

Johannes så i Ånden regnskapsdagen på forhånd. Han forteller: «Og jeg så de døde, både store og små: De sto foran tronen, og bøker ble åpnet... Og de døde ble dømt etter det som sto skrevet i bøkene, etter sine gjerninger.»

Om Gud skulle tilregne synder, hvem kan bestå på den dagen? Men hos ham finnes tilgivelse. Og her i teksten finner vi svaret på hvordan det kan ha seg at det finnes tilgivelse hos Gud. Her sier apostelen Paulus: «Gjeldsbrevet mot oss slettet han, det som var skrevet med lovbud; han tok det bort fra oss da han naglet det til korset.»

Korset var et verktøy romerne brukte for å henrette mennesker på en veldig brutal og ydmykende måte. Her sikter apostelen til en bestemt henrettelse. Han sikter til korsfestelsen av Jesus fra Nasaret. Han ble naglet til et kors.

Men sier ikke apostelen her at det var et gjeldsbrev som ble naglet til et kors? Jo, dette er nettopp et bilde på Jesus Kristus selv. Skylden vår ble nemlig lagt på ham. Gud la den på ham. Det var derfor han ble hengt på korset. Han hadde ingen egen skyld å gjøre opp for. Han ble hengt på korset for å betale for vår skyld og sone straffen for den i vårt sted.

Alle våre synder ble tilregnet ham. Den barmhjertige Gud sendte sin Sønn til verden, la alle menneskers synder på ham. Han tok på seg Peters fornektelse. Han tok på seg Paulus kristenforfølgelse. Han tok på seg Davids ekteskapsbrudd og mord. Han tok på seg Adam og Evas ulydighet i Edens hage. Han tok på seg røveren på korsets mord. Han tok på seg alle menneskers alle synder.

Han tok på seg alle dine.

Jesus Kristus er gjeldsbrevet som er slettet. Det er et levende bilde på det som kjente bibelvers forteller om Kristi stedfortredende godtgjørelse: «Herren kastet alle våre synder på ham» (Jes 53,6, fri overs.). «Straffen ble lagt på ham, så vi skulle ha fred, og ved hans sår ble vi helbredet» (Jes 53,5, fri overs.) «Se, Guds lam, som bærer verdens synd» (Joh 1,29). «Kristus kjøpte oss fri fra lovens forbannelse da han ble en forbannelse for oss» (Gal 3,13). «Gud har gjort ham som ikke visste av synd, til synd for oss, for at vi i ham skulle bli rettferdige for Gud» (2Kor 5,21).

Kristus er altså vår personlige synd og forbannelse. Han er vårt personlige gjeldsbrev som er slettet ved hans død. Gud tilregner oss ikke vår synd fordi han har tilregnet sin Sønn den og straffet ham for den. Gud tilregner oss i stedet Kristi rettferdighet og helighet.

Ved å ofre ham for oss har Gud fullført betalingen for alle menneskers synder. Det slo Kristus fast da han døde: «Det er fullbrakt» (Joh 19,30). Gud sa Amen til dette da han reiste sin Sønn opp fra de døde. Han ble nemlig oppreist for vår rettferdiggjørelses skyld (se Rom 4,25). Han ble oppreist som en kvittering på at betalingen er fullført. Kristus har gjort opp for hele verdens skyld og hele verden er rettferdige i Guds øyne. Paulus skriver i brevet til romerne: «Ett menneskes rettferdige gjerning er blitt til livsens rettferdiggjørelse for alle» (Rom 5,19, fri overs.).

«Gud slettet gjeldsbrevet... og fjernet den fra midten.» Slik kan man ordrett oversette det. Vi hører i den greske teksten om en midte.

Gjeldsbrevet befant seg i en midte, nemlig midt mellom Gud og oss. Der stod det som en stor mur vi ikke kunne trenge igjennom.

Men den er blitt fjernet. Gud fjernet skillemuren mellom seg og oss ved Kristi død. For ved hans død forsonte Gud seg med oss. «Gud var i Kristus og forsonte verden med seg selv, så han ikke tilregner dem deres misgjerninger» (2Kor 5,19, fri overs.).

Nå står det ingen skyld mellom oss og Gud lenger. Mellom oss og Gud står Kristus, mellommannen mellom Gud og mennesker. Muren er borte. Veien til Gud er fri. Himmelen er åpen. Den er åpen for alle syndere. Jesus er veien til himmelen, og han er kommet til verden for å frelse syndere.

Han kommer til oss i evangeliet i ord og sakrament. Gud gir oss sin Sønn Jesus i evangeliet. Og dermed gir han oss tilgivelsen som Jesus vant for oss.

I versene like før det verset som utgjør preteksten (Kol 2,14), taler apostelen Paulus om dåpen. Han viser at Gud forener oss med Kristi død, begravelse og oppstandelse i dåpen. Det innebærer at Gud i dåpen ga oss tilgivelsen, rettferdigheten, livet og saligheten som Jesus vant for oss. Apostelen sier et annet sted: «Dere er alle Guds barn ved troen på Kristus Jesus. For så mange som er døpt til Kristus, er blitt ikledd Kristus» (Gal 3,26-27, fri overs.).

Og nattverden bekrefter dåpens løfte om tilgivelse og evig liv. Nattverden styrker og bevarer oss i troen på tilgivelsen vi fikk i dåpen. I, med og under brød gir han oss Kristi sanne kropp. Den kroppen er gjeldsbrevet som ble naglet til korset for ca. 2000 år siden. Det er gjeldsbrevet som

altså er slettet ut. Ved brødet vi mottar, sier Gud liksom til oss: Her har du kvitteringen. Skylden er betalt. I, med og under vinen gir han oss Kristi sanne blod. Det er blodet som ble utøst for oss på korset for ca. 2000 år siden til tilgivelse for syndene. Ved dette blodet som vi mottar, ble skylden vår slettet og strøket ut.

Et forbilde på dette var første påskefeiring før Israels ferd ut av Egypt. Israelittene skulle slakte et lam uten feil. De skulle ta noe av blodet og stryke det på de to dørstolpene og på bjelken over døren i de husene hvor de spiste det. Når så Herren gikk igjennom Egypt og slo i hjel alle førstefødte i landet, ville han gå forbi israelittene når han så blodet på dørstolpene og bjelken.

Likeså skåner Gud oss, går forbi oss og fordømmer oss ikke, fordi Jesu Kristi, hans Sønns blod rensar oss for all synd. I nattverden lar Gud oss ikke bare høre om, men også smake dette rensende blodet.

Og ordet i seg selv er et middel Gud bruker til å gi oss tilgivelsen. Vi er alt rene på grunn av de ord som Jesus har talt til oss.

I Kristus er vi rene og rettferdige, himmelen verdige. Dermed vil ikke våre synder åpenbares på den store regnskapsdagen. Vi kommer ikke for dommen, men er gått over fra døden til livet. Våre navn er skrevet inn i en bok der det ikke står noen ting om vår synd og skyld. Det er livets bok. Det er Kristus selv. Han er fri fra skylden og straffen han tok på seg, og derfor er vi også det. Han lever, og derfor skal vi også leve. Amen.

David Edvardsen

Kobberslangen

4 Mos 21,4-9

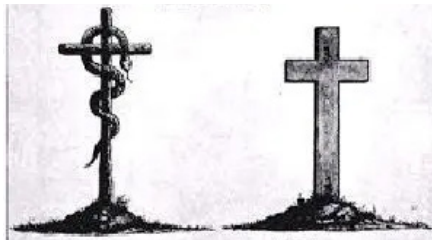
Israelsfolket står på terskelen til å gå inn i det lovede landet. Etter nærmere førti år i ørkenen skal de snart krysse Jordan og komme inn i Kanaan. Bortsett fra Kaleb og Josva var det ingen som var over tjue år da de dro ut av slaveriet i Egypt, som skulle få komme inn i Kanaan. Årsaken var deres ulydighet og vantro mot Gud og hans løfter.

Men også den nye, unge generasjonen viser den samme utålmodigheten mot Gud og mot Moses: «Hvorfor førte dere oss opp fra Egypt for å dø i ørkenen? Her er det verken brød eller vann, og vi er inderlig lei av denne elendige maten.» De viser den samme blindheten og utakknemligheten for all godheten Gud har vist dem, som den forrige generasjonen gjorde.

Da sender Herren giftige slanger inn blant folket. De blir bitt, og mange dør. Nå kommer folket til Moses og sier: «Vi har syndet, for vi har talt mot HERREN og mot deg. Be til HERREN at han tar slangene bort fra oss!» Og Moses ba for folket. HERREN sa til Moses: «Lag deg en serafslange og sett den på en stang! Alle som blir bitt, skal se opp på den. Da skal de leve.» Moses laget en slange av kobber og satte den opp på stangen. Og når noen ble bitt av en slange og så på kobberslangen, fikk han leve.

Det var sannelig et merkelig påbud Moses fikk av Gud for å redde folket. Jeg tror ikke noen av dem hadde ventet at det skulle skje på denne måten. Kanskje tenkte de at Gud ville sende ild for å brenne opp slangene, eller at de skulle smøre en salve på slangebittet.

Like underfull er også hans inngripen for å frelse oss. For at vi skal få leve, lot han sin elskede

Sønn Jesus dø på et kors! Ja, «for ordet om korset er en dårskap for dem som går fortapt, men for oss som blir frelst, er det Guds kraft» (1 Kor 1,18).

Men Gud rådfører seg ikke med oss. «Hvem kjente Herrens sinn, og hvem var hans rådgiver?» (Rom 11,34). Nei, «som himmelen er høyt over jorden, slik er mine veier høyt over deres veier og mine tanker høyt over deres tanker» (Jes 55,9).

Folket i ørkenen overlevde slangebittet ved å se opp på det som hang på stangen. Det var motgiften. Det trengtes ikke mer – det var nok. I Jesu samtale med Nikodemus (Joh 3) peker han på denne hendelsen i ørkenen: «Og slik Moses løftet opp slangen i ørkenen, slik må Menneskesønnen bli løftet opp, for at hver den som tror på ham, skal ha evig liv» (Joh 3,14-15). Der er motgiften. Det trengs ikke mer – det er nok.

Bare de som festet blikket på kobberslangen, hadde løfte om å få leve. Slik er det også for oss. Vi må feste blikket på Jesus. Vi er sannelig blitt bitt av slangen, djevelen. Hans gift har ikke bare ført den kroppslige døden over oss, men også den evige døden. I oss selv går vi en like sikker død i møte som folket i ørkenen. Vi kan ikke flykte unna, vi kan ikke berge oss selv. Men nettopp derfor sendte Gud sin Sønn til verden. Han gjorde det av kjærlighet til oss: «For så høyt har Gud elsket verden at han ga sin Sønn, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal gå fortapt, men ha evig liv» (Joh 3,16).

Skiskyttere imponerer meg. De må være utholdende og kunne skyte med presisjon. Legg merke til hvordan de allerede når de nærmer seg standplass, har blikket rettet mot målet. Da er det gode muligheter for et bra resultat.

De som var bitt av slanger i ørkenen ble oppfordret til å feste blikket på kobberslangen. På samme måte blir vi oppfordret til å rette blikket mot Jesus: «La oss ha blikket festet på ham som er troens opphavsmann og fullender, Jesus» (Hebr 12,2). Da finnes ikke bare muligheten for at det kan gå godt – da finnes også garantien for at det skal gå godt. Å ha blikket festet på Jesus innebærer at det er ham vi først og fremst fokuserer på. Det er hans ord og løfter vi stoler på. Det HERREN lovet de som var bitt av slanger i ørkenen, det holdt han. Det Jesus lovet oss på korset, det holder han. Der lovet han røveren evig liv. Og der sa han at alt var fullbrakt. «Han ble såret for våre lovbrudd, knust for våre synder. Straffen lå på ham, vi fikk fred, ved hans sår ble vi helbredet. Vi gikk oss alle vill som sauer, hver tok sin egen vei. Men skylden som vi alle hadde, lot HERREN ramme ham» (Jes 53,5-6). Amen.

*Det jeg skyldte,
han oppfylte,
min oppstandne Herre Krist.
Vredens luer
mer ei truer,
Gud min Fader er for visst.
Drept er døden,
endt er nøden
og beseiret Satans list.
(Venantius Fortunatus/Christian
Dick – nr. 374 i Norsk Salmebok
1985)*

Lars Gunnarsson, Sverige

Aert de Gelder, "Jesus viser seg for disiplene"

Betydningen av Jesu oppstandelse

«Den dagen Kristus sto opp fra de døde, er den største gledesdagen siden skapelsen av verden», sa C.F.W. Walther i innledningen til en påskepreken med temaet *Kristi oppstandelse – Verdens avløsning* (= frikjennelse, tilsigelse av syndsforlatelse.)

Betydningen av oppstandelsen henger intimt sammen med betydningen av Jesu lidelse og død. Han led og døde på grunn av *synden*, ikke sine egne synder (han hadde ingen egne synder), men alle syndene til hele menneskeheten. De som i handling forårsaket Jesus lidelse og død, var urettferdige romerske og jødiske ledere og soldater. Men det hele var planlagt av Gud for å gi verden frelse. Guds Sønn var blitt et menneske, og Gud tillot at hele verdens synd og skyld ble tilregnet ham personlig. Han ble frivillig garantist, kausjonist og stedfortreder overfor Faderen – for milliarder av syndere som sto i enorm

gjeld til Gud. Sønnen skulle betale og gjøre opp for alle. Dypest sett var det derfor ikke Kaifas og Pilatus, men Gud Faderen som ga Jesus dødsdommen. Jesus tok på seg alles straff. Med sin lidelse og død sonet han for hele menneskeslekten.

Når dette er betydningen av Jesu lidelse og død, hva blir da meningen med oppstandelsen? Bibelen sier at han *ble tatt bort etter fengsel og dom* (Jes 53,8). «Han ble utlevert til dere, slik Gud på forhånd hadde bestemt og kjente til, og ved lovløses hånd naglet dere ham til korset og drepte ham. Men Gud reiste ham opp og løste ham fra dødens rier» (Apg 2,23-24). Siden det var Faderen som hadde dømt Jesus til døden, som nå reiste ham opp igjen, hva må da meningen med hans oppstandelse være?

Den betyr at gjelden var betalt til siste øre, at betalingen var godkjent og saken gjort opp og avslut-

tet. Oppstandelsen var Faderens vitnesbyrd overfor himmel og jord, engler og mennesker, om at Guds rettferdighets mange krav nå var blitt fullstendig oppfylt av Jesus. Straffen som Gud hadde utmålt for alle menneskers synder, var blitt fullt og helt sonet og fjernet av Kristus. Han var nå ikke lenger dødens fange, men fri og for alltid erklært løst fra all gjeld og fra straffen som han hadde tatt på seg.

Siden det var for hele menneskeheten Jesus som stedfortreder led og døde og betalte, *hvem* var det da som ble frikjent og avløst i og gjennom Jesus da den evige Dommeren frikjente ham? Det var: *hele menneskeheten!* For en underfull og trøsterik sannhet!

Det er akkurat som da unge David vendte tilbake som seierherre etter duellen med kjempen Goliat; da var det hele israelsfolket som hadde seiret, siden David jo hadde kjempet *for hele Israel* og

vunnet seier som deres representant (1 Sam 17). Slik vant også hele menneskeslekten da Jesus seiret over synden, døden og helvete. Oppstandelsen var kvitteringen fra Gud som viste at han hadde befridd og løst *hele menneskeheten* fra deres syndegjeld.

Vi leser i 2 Kor 5,14: *Vi vet at én er død for alle, derfor er de alle døde.* Og i Rom 5,18: *Altså: likesom éns fall ble til fordømmelse for alle mennesker, slik ble også éns rettferdige gjerning til livsens rettferdiggjørelse for alle mennesker.* Vi ser at på samme måte som dommen over Jesus var fordømmelsen av alle mennesker, og Jesu fangenskap og død var alle menneskers fangenskap og død, og Jesu betaling var alle menneskers betaling, slik er også Jesu liv, frifinnelse, rettferdiggjørelse og avløsning alle menneskers liv, frifinnelse, rettferdiggjørelse og avløsning!

Menneskesønnen var kommet for å tjene og *gi sitt liv som løsepenge for mange*, dvs. for den store mengden, alle (Mark 10,45; 1 Tim 2,6). Det at han *som sann Gud* og sant menneske i én person betalte med sitt uendelig dyrebare blod, veide særdeles tungt i vektskålen som betaling for oss alle. Og oppstandelsen var kvitteringen.

Det er Kristi oppstandelse fra de døde som gjør evangeliet til et sant gledesbudskap, og som gjør at dåpen og nattverden er ekte nådemidler, som virkelig tilbyr og overrekker frelsen. Det er Guds avløsning av hele verden som gjør at syndsforlatelsen som gis og forkynnes til oss i kirken, er en ekte avløsning.

Noen påstår at hvis denne læren virkelig var sann, at Gud allerede har frikjent og avløst hele verden i og med Jesu oppstandelse fra de døde, så måtte jo det bety

at hele verden allerede *eier* syndenes tilgivelse og dermed også er frelst. Men nei, slik er det ikke. For alltid når det fins en gave, er det to parter inne i bildet: giveren og mottakeren. Hva gagner det en fattig mann hvis han avviser en gave fra en rik? Den fattige får ingen nytte av gaven hvis den ikke tas imot. Slik er det også med frelsen. Den er en gave som vi tar imot ved troen, når vi bare stoler på det glade budskapet Gud forkynner oss. «*For av nåde er dere frelst, ved tro. Det er ikke deres eget verk, men Guds gave*» (Ef 2,8). Gud krever ingen prestasjon av oss før vi kan få denne gaven. Men gaven må jo tas imot.

Siden det var for hele menneskeheten Jesus som stedfortreder led og døde og betalte, hvem var det da som ble frikjent og avløst i og gjennom Jesus da den evige Dommeren frikjente ham? Det var: *hele menneskeheten!*

Luther skrev: «En konge gir deg et slott. Hvis du ikke tar imot det, er det ikke kongens feil, han har ikke løyet. Men du har bedratt deg selv, og det er din feil. For det er sant og visst at kongen ga det» (*Om nøklene*, 1520). Vantroen forandrer altså ikke på det faktum at kongen, Gud, ga denne gaven til hele verden. Men hvis folk fortsetter i sin vantro, avvises gaven og den blir ikke til noen nytte og velsignelse. De kan gå glipp av avløsningen og tilgivelsen for evig.

Dersom kvinnene ved graven på påskemorgen, som så at steinen var rullet til side og graven var tom, ikke hadde trodd på engelens budskap om at Jesus var oppstått, så hadde de ikke fått noen glede av det. Og hvis Peter og Tomas og de andre disiplene hadde fortsatt å nekte å tro at det var sant, var det ikke blitt til noen nytte, frimodighet og evig salighet.

Hver og en av oss må derfor lære å si fra hjertet: Også jeg er frikjent, «hele verden» inkluderer jo meg. Gud har også erklært meg fri fra all skyld. Syndstilgivelsens gave er *min*.

Du som lever nå i det Herrens år 2026, har vel mye i livet ditt som ikke holder mål for Gud. Vi er alle skrøpelige syndere og ligner en del på Peter og de andre disiplene som var feige og redde og sviktet da det gjaldt. Men sett bare din lit til dette at den avløsningen Gud for snart 2000 år siden erklærte til hele verden inkludert deg, fortsatt er like gyldig og virksom. For Gud er trofast og den samme i dag som i går. Hans ord og løfter står fast, gaven hans gjelder fremdeles. I dag er nådens tid. «Dette er dagen som Herren har gjort; la oss juble og glede oss på den!» (Sal 118,24). Jesu Kristi oppstandelse fra de døde forkynnes for oss i dag. Gled deg over denne kvitteringen fra Gud og stol på den. Den er en garanti som du kan både leve og dø på. Du er frikjent! Gud være takk og lov.

Tor Jakob Welde

etter en preken av C. F. W. Walther (1811-1887) publisert i boka «The Word of His Grace» (1978).

Gud er større enn vårt hjerte

Bibelstudium over 1. Johannesbrev (3,19-24) – del 10

«Det ble blikk stille» da Jesus stillet stormen på Genesaretsjøen. Vinden roer seg. Bølgene legger seg. Det blir stille på vannet. Det blir også stille i disiplenes hjerter. Frykten for å gå under forsvinner. Håpet om å bli reddet blir fornyet. Hjertet er stille. Det må ha vært en salig stund for dem.

Det forstår alle som har stått i stormer og så opplevd at det blir stille. Man trenger ikke å reise over sjøen for havne i storm. Sorger og nød av forskjellig slag er også stormer som kaster mennesker fram og tilbake, som kan gjøre hjertet veldig urolig.

Og det fins andre vann og bølger som kan beskrives med salmistens ord: «De når meg til halsen. De skyller over meg.» Slik beskriver salmisten åndelig nød og anfektelser som skyller over en troende sjel på grunn av den evige frelsen.

Men også i disse harde stormene som reiser seg mot den troende, kan det bli stille igjen. Vi kan true vind og bølger. Gud har gitt mennesker slik makt. Vi truer dem med Guds ord. Med bibelvers, for eksempel det vi finner i teksten: *Slik skal vi vite at vi er av sannheten, og vi skal la vårt hjerte falle til ro for hans ansikt. For selv om hjertet fordømmer oss, er Gud større enn vårt hjerte og vet alt* (1Joh 3,19-20). Her lærer vi hvordan hjertet kan falle til ro og bli salig stille.

Det er ingen liten sak. At det dreier seg om en stor sak, viser apostelen Johannes med disse ordene: Vi kan la vårt hjerte falle til ro for Guds ansikt når hjertet fordømmer oss. Han snakker om

en ro i hjertet midt i stor uro, om en fast tillit midt i anfektelse og fortvilelse, om levende håp midt i angst og motløshet.

Troende går også gjennom tider uten store stormer. Da er himmelen liksom skyfri. Ingen skyer er i veien for nådens sol. Det er tider der man kan føle og erfare Guds nåde i Kristus. Det er tider der vi også kan merke at Den Hellige Ånd virker i oss. Det føles lett å høre Guds ord, det føles lett å be, det føles lett å bekjenne. Selv i slike tider er ikke en kristen uten anfektelser innen- og utenfra. Men det føles forholdsvis lett å bekjempe dem i Guds kraft.

Men så kan det komme virkelige store stormer. Det kan komme tider i en kristens liv der han tviler på om han er Guds barn, om han har en nådig Gud, om han skal til himmelen. Det kan komme tider der du merker lite eller ingen ting til Den Hellige Ånd, der du ikke føler deg som en ny skapning, der det føles umulig å høre Guds ord, umulig å be, umulig å bekjenne. Gud føles iblant langt borte. Det føles iblant som om han ikke vil ha noe med oss å gjøre og ikke vil høre oss. Det er en sterk storm.

Men ordene i bibelteksten har kraft til å true vind og bølger. Vi hører: «Gud er større enn vårt hjerte og vet alt.»

Gud vet alt. Han kjenner oss. Han kjenner hjertet vårt. Han kjenner det bedre enn vi selv. Vi selv kjenner det til en viss grad. Vi forstår til en viss grad at hjertet er veldig sykt. Men Gud kjenner hjertet vårt enda bedre enn vi.

Han vet ikke bare bedre enn oss hvor fiendtlig vårt hjerte er mot ham av naturen. Han vet også bedre enn oss hvor ynkelig angren vår er og hvor ufullkomne de gode fruktene i oss er. Han vet mye bedre enn oss at vårt liv ikke holder mål i hans øyne.

Nå kan det godt hende du tenker: Hvordan skal det være noen trøst for det engstelige hjertet mitt at Gud vet alt, at han vet bedre enn meg hvor gudløst hjertet mitt er? Det virker jo som om det bare gjør alt verre. Det stiller ikke stormen. Tvert om. Stormen tiltar.

Riktignok er det slik at Guds allvitenhet på den ene siden ikke er noen trøst, men heller som en trussel å regne for oss syndige mennesker. For Gud er en hellig Gud. Ingen synder kan se ham og leve. Og han er en rettferdig Gud som krever oss til regnskap for hvordan vi lever. Derfor er det ikke rart om tanken på hans allvitenhet vekker frykt i oss.

Men på den annen side er Guds allvitenhet ytterst trøstefull. Og her i dette tilfellet framstiller apostelen Johannes Guds allvitenhet nettopp som en trøst, ikke som en trussel.

Så hvordan kan det være noen trøst i at Gud vet alt om oss? Det forstår vi bare i lys av hans nåde. Den som ikke kjenner Guds nåde, kan ikke forstå trøsten i at Gud vet alt om oss.

At Gud vet alt, innebærer at han vet alt på forhånd. Han visste alt om deg fra evighet. Han visste at du ville bli født med en syndig

natur. Han visste om følgene. Han visste hvordan og når du ville snuble og falle i den ene eller andre synden, at du ville tvile, at du noen ganger ville være glad, lett til sinns og frimodig, andre trist, engstelig og motløs.

Gud visste alt om deg på forhånd. Likevel valgte han deg ut. Han valgte deg ut i sin Sønn Kristus fra evighet. Han bestemte å sende sin Sønn til verden for å dø for deg. Han så også og planla hvordan han kunne gi deg velsignelsene av denne døden. Det er ikke tilfeldig at evangeliet, det gode budskapet om den korsfestede frelseren din, er nådd fram til deg ved ord og sakrament, dåp og nattverd. Det er ikke tilfeldig at han har utplassert mennesker i livet ditt som har brakt deg til frelseren din ved disse midlene. Gud tenkte på forhånd ut en måte å bringe evangeliet til deg.

Gud kunne ha hindret oss i å høre evangeliet og komme til tro på hans Sønn. Likevel gjorde han det ikke, selv om vi er uverdige og fortjener å dø i stedet for å leve.

Men en sjel som er dypt anfektet, kan likevel si til dette: At jeg er uverdig og at jeg fortjener å dø, burde ikke hindre meg i å tro at jeg har en nådig Gud og at han gir meg nåden sin. Men det finnes ingen slik tro og trøst i meg. Jeg er håpløs, motløs. Hjertet fordømmer meg. Jeg kan umulig ha en nådig Gud, for jeg har ingen tro.

Slik kan et kristent menneske snakke i sterke stormer, i dyp anfektelse. Det innbiller seg da at hjertet er øverste dommer.

Men hjertet er ikke øverste dommer. Gud er større enn hjertet ditt. Selv om hjertet ditt fordømmer deg på grunn av synden, er Guds nåde større enn din synd. Om hjertet er fullt av angst og tvil, om du frykter at du vil gå fortapt, finnes hos Gud bare visshet om at du blir frelst. Den vissheten bygger på hans egen rettferdighet, hans egen Sønn, din rettfer-

dighet. Ved hans fullkomne liv og død er du rettferdig for Gud samme hvordan du føler deg.

Hva gjør det så om det stormer i hjertet vårt idet lovens trusler skyller over oss? Gud stiller stormen i våre hjerter ved sitt ord. «Jesu Kristi, Guds Sønnns blod rensar oss for all synd» (1 Joh 1,7). «Om noen synder, har vi en talsmann hos Far, Jesus Kristus, Den rettferdige. Han er en soning for våre synder, ja, ikke bare for våre, men for hele verdens» (1 Joh 2,2).

Mine kjære, dersom vårt hjerte ikke fordømmer oss, kan vi være frimodige overfor Gud. Og det vi ber om, får vi av ham. For vi holder hans bud og gjør det som er godt i hans øyne (1Joh 3,23-24). Hjertet vårt kan veksle mellom å fordømme og ikke fordømme. Iblant stormer det. Da er vi anfektet og vi tviler på Guds nåde. Da er vår trøst det som apostelen sa i det forrige vers: Gud er større enn vårt hjerte og vet alt.

Andre ganger er det vindstille, sol og blå himmel. Da kjenner vi oss trygge på at vi har fred med Gud og at han er vår kjære Far. «Da kan vi være frimodige.» Bedre sagt: Da har vi frimodighet. Vi har frimodighet til å be til Gud som vår kjære Far som gjerne vil gi oss gode gaver og vite at han gir oss det vi ber om (se også 1Joh 5,14).

Denne frimodigheten har vi kristne idet vi holder Guds bud og gjør det som er rett i hans øyne.

Og dette er hans bud: Vi skal tro på Jesu Kristi navn og elske hverandre, slik som han bød oss (1Joh 3,23). Det er ikke noe tungt bud. Første del av budet er ikke en gang en gjerning: Tro på Jesu Kristi navn. En gang sa Jesus til jødene: «Arbeid ikke for den mat som forgår, men for den mat som består og gir evig liv, den som Menneskesønnen vil gi dere. For på ham har Far, Gud selv, satt sitt segl.» Da sa de til ham: «Hvilke gjerninger er det da Gud vil vi skal gjøre?» Jesus svarte: «Dette er den gjerning

Gud vil dere skal gjøre: Tro på ham som Gud har sendt» (Joh 6,27-29). De skulle altså ikke gjøre noen ting for å vinne evig liv. Han som Gud hadde sendt, var kommet for å vinne evig liv for dem. Ved hans rettferdige gjerning finnes frifinnelse og liv for alle (se Rom 5,18). Av nåde er vi frelst, ved tro, og det er ikke vårt eget verk, men Guds gave (Ef 2,8-9).

Andre del av budet er en naturlig følge av den første. Troen er virksom i kjærlighet (se Gal 5,6).

Den som har tro og kjærlighet, holder Guds bud og gjør det som er rett i hans øyne. Et slikt menneske har frimodighet til Gud tross egen uverdighet.

En slik frimodighet viser Abraham når han ber for Sodoma og Gomorra: «Se, jeg har dristet meg til å tale til Herren selv om jeg er støv og aske» (1Mos 18,27). En slik frimodighet viser offiseren i Kapernaum: «Herre, jeg er ikke verdig til at du kommer inn under mitt tak. Men si bare et ord, så vil tjenestegutten min bli helbredet» (Matt 8,8).

Den som holder hans bud, blir værende i Gud og Gud i ham. Og at han er i oss, det vet vi fordi han har gitt oss sin Ånd (1Joh 3,24). Vi i Gud og Gud i oss. Er det ikke galskap å hevde noe slikt? Det er likevel sant. For en motivasjon til å holde Kristi bud. Han sier forøvrig lignende: «Den som elsker meg, vil holde fast på mitt ord, og min Far skal elske ham, og vi skal komme og bo hos ham» (Joh 14,23).

Vi vet at Gud er i oss fordi han har gitt oss av sin Ånd. Ånden virker frukter i oss som er helt motsatte av slikt som vår natur trakter etter (se Gal 5,19-23). Dermed vet vi at Gud er i oss. «Alle som drives av Guds Ånd, er Guds barn» (Rom 8,14).

David Edvardsen

Da gudstjenesten fikk morsmål

1526 – Fem år var gått siden Martin Luther ble lyst i bann av paven. Fra Wittenberg, reformasjonens sentrum, hadde evangeliet spredt seg stadig videre ut. En viktig tanke for Luther var at Guds ord skulle forkynnes slik at vanlige folk kunne forstå. Han hadde derfor oversatt Det nye testamente til et flytende og forståelig tysk og også diktet en mengde nye tyske salmer. Stadig flere steder begynte man nå å feire gudstjeneste på morsmålet; bønner, tekstlesninger og salmer var ikke lenger på latin, men tysk. Men det virket forvirrende med så mange ulike nye gudstjenesteordninger, så Luthers venner ba ham om å utforme en felles standardliturgi til bruk over alt.

Luther nølte, fordi han ikke ville at en bestemt ordning skulle bli en tvangstrøye. Det viktige er at evangeliet forkynnes rett og at sakramentene forvaltes etter Kristi innstiftelse. Der Ordet lyder og sakramentene deles ut, er Jesus selv nær – til trøst, til frelse og til liv.

Men i begynnelsen av året 1526 ble endelig Luthers «Tyske Messe» (*Deutsche Messe und Ordnung des Gottesdiensts*) publisert. I forordet understreket han at det var en fri sak om menigheter ville bruke denne nye gudstjenesteordningen fra Wittenberg. Han nevnte også at han ikke hadde noe imot latin. Det ideelle hadde vært at folk i menigheten var så språkkyndige at man kunne vekslet fra søndag til søndag mellom gudstjenester på latin, gresk, hebraisk og tysk.

Bortsett fra prekenen skulle hele gudstjenesten synges. Pastoren skulle messe/synge både kollektbønn, epistel- og evangelietekster, nattverdordene, velsignelsen med mer. Det var viktig for Luther at den musikalske drakten måtte passe godt til det tyske språkets egen talerytme og melodi. Derfor hadde han selv komponert ny musikk og fått hjelp av komponisten Johann Walter med å arrangere, slik at toner og ord skulle gå perfekt sammen.

Noen år tidligere hadde menigheten vært til stede i kirken og hørt klokker, sett røkelse, hørt presten lese og synge og be på latin, og lyttet til et kor som også

mest sang på latin, det gamle kirkespråket som folk flest ikke forsto noe særlig av. Men nå ble de mye mer involvert ved at de fikk synge tyskspråklige salmer og liturgiske sanger. Evangeliet om frelseren Jesus som døde for våre synder og sto opp igjen, nådde dem på en ny måte når de også fikk delta i gudstjenesten med sine egne stemmer og på sitt eget morsmål.

Luther beholdt mye av den gamle messens struktur. Det nye – utenom bruken av morsmålet og menighetens deltagelse i sangene – var at prekenen nå fikk en mer sentral og større plass; for folk behøvde opplæring og hjelp til å forstå Bibelen. Og luket bort var påkallelsen av helgener samt

bønner som framstilte nattverden som et offer presten gjentatte ganger bar fram for Gud. Sakramentet er jo i stedet Guds gave til menigheten. Slik tenkte reformatorene også om gudstjenesten generelt: Her er det Gud som tjener oss, ikke først og fremst vi som tjener ham. I sin store nåde gir han oss syndenes tilgivelse helt ufortjent, for Kristi skyld alene.

Innhold og rekkefølge i den nye tyske gudstjenesteordningen:

- En åndelig sang eller tyskspråklig salme
- Kyrie eleison (tre ganger)
- Kollektbønn (lest med ansiktet mot alteret)
- Epistel (lest vendt mot tilhørerne)
- En tysk salme (sunget med hele koret)
- Evangelietekst (lest vendt mot tilhørerne)
- Trosbekjennelsen – sunget på tysk
- Preken (over evangelieteksten)
- Parafrase over Fadervår
- Altergang – for dem som ønsker det
- Velsignelse av brødet
- Elevasjon av brødet som Kristi legeme
- Utdeling av Kristi legeme
- Parafrase på tysk over sanctus (eller en av salmene “Gott Sei Gelobet” og “Jesus Christus unser Heiland”)
- Velsignelse av vinen
- Utdeling av Kristi blod
- Sanctus eller Agnus Dei på tysk (eller en av

“Gott Sei Gelobet” og “Jesus Christus unser Heiland”)

- Takksigelseskollekt (bønn)
- Den aronittiske velsignelsen lyses

Innflytelsen fra *Deutsche Messe* ble stor. Den la grunnlaget for den lutherske gudstjenestetradisjonen i Tyskland, Norden, og etter hvert store deler av verden. Bibeloversettelser, katekismeundervisning og menighetssang hørte tett sammen med de nye liturgiene. I dag, 500 år senere, har kirker i Afrika, Asia, Amerika og her i Europa gudstjenester der evangeliet høres på det språket folk forstår: «Kom

til meg, alle dere som strever og bærer tunge byrder, og jeg vil gi dere hvile.» «Dine synder er tilgitt!» «Dette er Jesu legeme, gitt for deg. Dette er Jesu blod, utgytt for deg.» Vi får motta ham og gavene han gir oss gjennom nådens midler, evangeliet i ord og sakrament - uten noen språklige barrierer.

At vi får ha både Bibelen, salmebøker og gudstjenesten på norsk, er en betydningsfull arv fra den lutherske reformasjonen som vi kan være svært takknemlige for.

Tor Jakob Welde

Hilsen fra bekjennelseskirken i Russland

En av våre søsterkirker innenfor KELK er Den evangelisk-lutherske Concord-kirken i Russland. På begynnelsen av 1990-tallet startet Wisconsinssynoden misjonsarbeid i byen Novosibirsk i sørlige Sibir. Novosibirsk er Russlands tredje største by etter Moskva og St. Petersburg og ligger ved den kjente transsibirske jernbanen. Kirken har sin virksomhet i sentrum av byen og i regionen Akademgorodok sør for byen, samt i byen Iskitim litt lenger sør. Dessuten finnes det en liten gruppe i Tomsk, 250 km nordøst for Novosibirsk. Pastorer er Alexei Fehringer og Arkady Sedelnikov. I 2014 gikk også en menighet i Sevastopol på Krym, med sin pastor Viktor Paschenko, over til Concord-kirken. En student, Andre Gydkov, er kandidat til å kalles til pastor etter å ha fullført sine teologistudier.

Pastor Alexei Fehringer har delt denne hilsenen til oss andre i KELK:

«Hilsener fra Russland! Kjære brødre og søstre! Dere vet at vi lever i vanskelige tider. I løpet av de siste årene har Herren tillatt at mange kristne i verden, også i vår kirke, har blitt utsatt for vanskelige forhold: sykdommer, økonomiske kriser, krig, generelt moralsk forfall, fornektelse av tradisjonelle kristne verdier, hat mellom folkene og mere til. Herren Jesus forutsa alle disse trengselene i Den hellige skrift. De er en prøvelse for oss alle og for hele den kristne kirke. De minner oss om at tiden selv snart vil ta slutt når Jesus Kristus vender tilbake.

Men Gud være takk at vi fortsatt kan samles til gudstjeneste, be, lese og grunne over hans Ord og glede oss over velsignelsen av hans

nådige løfter. Til tross for alle problemer står det fortsatt nye muligheter åpne for oss til å forkynne evangeliet. Det er viktig for oss alle å bruke disse mulighetene til å forkynne den fred som den oppstandne Livets Herre gir oss. Menneskene trenger desperat Guds gode nyheter. Vi har et svært viktig arbeid å gjøre!

På grunn av forskjellige omstendigheter kan vi dessverre ikke sende delegater til KELK-møtet i år, men hjertene våre er hos dere. Vi deler den dyrebare enheten med dere i Jesus Kristus. Venner, vær ikke bekymret for oss. Stort sett har vi det bra, for vi er i veldig trygge og gode hender – vår Herres hender. Vi er overbevist om at han har en vidunderlig plan for oss, en plan om å gi oss fremtid og håp, slik profeten Jeremia skriver (Jer 29,11).

Vi ber om deres forbønn, og særlig om at Guds Ord må bli spredt over Russland, at vi må få flere teologistudenter, at vår kirke må vokse i åndelig modenhet og i antall, og at Gud fortsatt vil velsigne våre pastors arbeid. Takk for deres bønner! Må Gud velsigne dere.»

Læren om tusenårsriket III

De siste tider – del 33

Postmillennialismen

Vi har i tidligere artikler tatt opp læren om tusenårsriket og sett hvorfor den ikke kan stemme overens med Skriften. Alle som bekjenner seg til denne læren, har Åp 20 som utgangspunkt. Men de er slett ikke enige om mange av detaljene i læren. Det fins ganske mange forskjellige oppfatninger om når dette tusenårsriket skal komme, om det skal komme før eller etter at Jesus kommer igjen, hva det skal bestå i, osv. La oss se på noen av disse spesiallærene, og vi vil starte med den læren som kanskje er enklest å forstå – *post-millennialismen*.

Ifølge postmillennialismen skal Jesus komme igjen *etter* tusenårsriket (av det latinske ordet *post* = «etter»). Det skal altså bli en tusenårig periode med velstand på jorden, og deretter skal Jesus komme igjen for å dømme levende og døde. Se illustrasjonen nederst på siden.

Postmillennialistene tror at det under tusenårsriket skal bli en gradvis kristning av verden. De tror at misjonsbefalingen vil bli oppfylt i løpet av denne tiden. Det skal bli mye mindre ondskap,

rettferdighet og fred skal blomstre, og det skal også bli materiell framgang.

Det fins postmillennialister som ikke tror at tusenårsriket skal vare i bokstavelig tusen år. Mange sier at vi lever midt i tusenårsriket nå, og de mener at man ikke kan tidfeste starten på tusenårsriket eksakt.

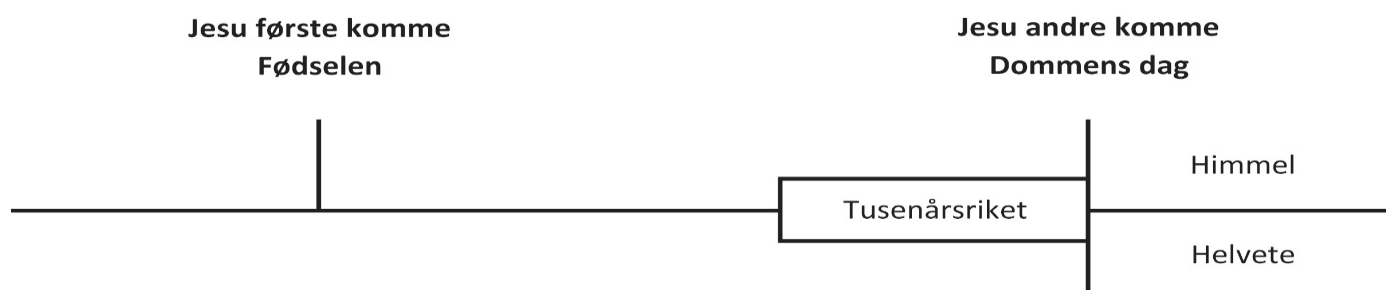
Postmillennialistene er i aller høyeste grad optimister. De peker på den store spredningen av Bibelen og kristendommen, og den høye levestandarden mange steder i verden. De er også ofte svært aktive både sosialt og politisk fordi de ønsker å bidra til tusenårsrikets framgang.

Men det fins mange bibelsteder som i motsetning til postmillennialistenes optimistiske framtidssyn forutsier ondskap og trengsler på jorden helt fram til enden. Guds ord taler ikke om store vekkelser i de siste tider, derimot hører vi om frafall fra troen og at de kristne skal lide store forfølgelser. Jesus sier i Bergprekenen: «*Men trang er den porten og smal er den veien som fører til livet, og få er de som finner den*» (Matt 7,14). Og han lurar på om det vil finnes troende når han

kommer igjen: «*Men når Menneskesønnen kommer, vil han da finne troen på jorden?*» (Luk 18,8). «*I verden har dere trengsler*» (Joh 16,33). I sin tale om de siste tider, sier Jesus: «*De skal utlevere dere til forfølgelse og slå dere i hjel; ja, dere skal hates av alle folkeslag for mitt navns skyld. Da skal mange falle fra ... Mange falske profeter skal stå fram og føre mange vill. ... Kjærligheten skal bli kald hos de fleste*» (Matt 24,9ff). Og Paulus skriver: «*Ånden sier med klare ord at i de siste tider skal noen falle fra troen. De skal holde seg til ånder som fører vill, og til demoners lære*» (1 Tim 4,1). «*Du skal vite at i de siste dager skal det komme vanskelige tider*» (2 Tim 3,1). Når vi leser slike og andre bibelsteder, får vi ikke akkurat inntrykk av at den kristne kirken har en stor framtid her på jorden før Jesus kommer igjen.

Postmillennialister svarer forskjellig på dette. Noen sier at det nok skal forekomme problemer for de kristne også i tusenårsriket; andre sier at disse stedene handler om apostlenes og de første kristnes tid og ikke om kirken i alle tider. De sistnevnte kalles ofte for *preterister* (av det latinske ordet *praeter*, «forbi»), fordi de mener at mange, ja, kanskje de fleste av Bi-

Postmillennialisme

belens profetier om de siste tider allerede er oppfylt. Preteristene mener at profetiene er oppfylt allerede i år 70 e.Kr. da Jerusalem og tempelet ble jevnet med jorden av romerne. De bruker først og fremst Matt 24 for å underbygge sine tolkninger.

Matteus 24

Når vi leser dette kapitlet (og parallellstedene i Luk 21 og Mark 13), er det viktig å legge merke til både sammenhengen dette kapitlet står i og innholdet. Jesus og disiplene hadde vært i Jerusalem og sett de imponerende bygningene der, bl.a. tempelet. Jesus sier at «her skal det ikke bli stein tilbake på stein» (Matt 24,2). «Når skal dette skje, og hva er tegnet på ditt komme og verdens ende?» spør disiplene (24,3). Da svarer Jesus på dette spørsmålet med denne talen i Matt 24.

I disse profetiene taler han om to store framtidige hendelser, nemlig Jerusalems ødeleggelse (som skjedde i år 70 e.Kr.) og verdens ende. Først kommer han med en liste på ting som skal skje før verdens ende. Han sier at det skal komme falske messiaser og falske profeter som skal føre mange vill, kriger og rykter om kriger, hungersnød og jordskjelv, forfølgelser av de kristne og stort frafall. Lovløsheten skal ta overhånd, og kjærligheten skal bli kald hos de fleste (v 4-14).

Deretter i v 15-22 taler Jesus om en stor trengselstid som skal inntreffe når «det motbydelige som ødelegger, det som profeten Daniel har talt om, står på hellig sted» (v 15). «Det motbydelige som ødelegger» (eller «ødeleggelsens styggedom» som det også blir oversatt, for eksempel i NB 1988/2007) er hentet fra Daniels profeti (se Dan 9,27; 11,31; 12,11). I 1. Makkabeerbok blir uttrykket brukt om et hedensk Zevs-alter som syrerkongen Antiokus IV Epifanes satte opp i tempelet i

Jerusalem i stedet for Guds alter. Dette skjedde i år 168 f.Kr. På denne måten vanhelliget den hedenske kongen det hellige stedet. Disse handlingene var et hedensk overgrep som står som symbol for en kommende katastrofe. Den 4. august i år 70 e.Kr inntok den romerske generalen Titus Jerusalem, brente tempelet og byen og satte opp et avgudsbilde for å håne jødene.

I v 23-31 taler Jesus igjen om endetiden og det som skal skje når «Menneskesønnen kommer på himmelens skyer med stor makt og herlighet» (v 30).

Vi ser altså hvordan Jesus i sine profetier veksler mellom å tale om noe som er nær forestående og noe som ligger lenger fram i tid. Han forutser og underviser om begge hendelsene som om de kommer til å skje samtidig.

Jesus talte om disse to vidt forskjellige hendelsene som om de var identiske fordi ødeleggelsen av Jerusalem er et bilde på verdens ende. I Skriften er det også andre store hendelser som blir brukt på denne måten, for eksempel syndfloden, ødeleggelsen av Sodoma og Gomorra, den første ødeleggelsen av Jerusalem og tempelet i 587 f.Kr. og jødernes sytti år lange fangenskap og eksil i Babylon. Den Hellige Ånd bruker disse hendelsene til å undervise oss om Guds dom over alle de vantro og ubotferdige forakterne av Guds nåde og om hans mektige forløsning av den lille troende resten som har holdt ut trengslene og motstanden, nemlig de som han har utvalgt av bare nåde fra evighet av (se v 24 og 31).

Preteristene sier at alt i disse versene ble oppfylt ved Jerusalems ødeleggelse i år 70 e.Kr. og de hendelsene som førte fram til ødeleggelsene. «Ødeleggelsens styggedom» på det hellige sted refererer til den romerske hærens beleiring av Jerusalem (Luk 21,20). «Den store trengsel» er

de intense lidelsene som romerne påførte det jødiske folket i forbindelse med denne beleiringen og ødeleggelsene. Ifølge historieskriveren Josefus (som levde fra år 37 til ca. 100 e.Kr) døde ca. 1,1 millioner jøder som følge av romernes grusomheter.

Også de delene av Jesu profeti i Matt 24 som tydelig handler om hans andre komme på dommens dag, blir av preteristene betraktet som oppfylt i år 70. Formørkelsen av solen, månen og stjernene (v 29) blir tolket billedlig. Jerusalems ødeleggelse var en så grusom hendelse at alt det skapte reagerte. For preteristene er «enden» i Matt 24 ikke verdens ende, men enden på den gamle pakten, pakten med Moses.

Preteristene grunner denne tolkningen framfor alt på v 24 hvor Jesus sier: «Sannelig, jeg sier dere: Denne slekten skal ikke forgå før alt dette skjer.» Ifølge preteristene innebærer dette at mennesker som levde på Jesu tid, vil være i live når han kommer «på himmelens skyer» (v 30). Derfor må Jesu komme på skyene referere til Jerusalems ødeleggelse og ikke hans gjenkomst til dom.

Dette fører til at postmillennialistene ikke blir så skremt av alle de forferdelige tegnene på enden som Jesus forteller om i dette kapitlet. De passer ikke inn i postmillennialistenes optimistiske verdensbilde. Alt det Bibelen taler om de troendes kors og trengsler, om forfølgelser og motstand, gjelder egentlig ikke oss som lever etter Jerusalems ødeleggelse. Vi trenger ikke vente på at slike vonde ting skal hende oss, ifølge postmillennialistene.

Vi har ingen problemer med å se at det fins elementer i Jesu profeti i Matt 24 som passer med Jerusalems ødeleggelse i år 70. Han talte for eksempel om at mennesker måtte flykte fra Judea opp i fjellene (v 16). Men det er heller ingen tvil om at mange

av de tingene Jesus nevner, helt tydelig handler om endetiden og den siste dagen. Han sier at han skal «komme på himmelens skyer med stor makt og herlighet. Når basunen lyder, skal han sende ut sine engler, og de skal samle hans utvalgte fra de fire verdenshjørner» (v 30-31).

Det er ikke uvanlig i Bibelen at én og samme profeti går i oppfyllelse på flere måter og til ulike tider. Gud lovet for eksempel David at han skulle få en etterkommer som skulle sitte på hans kongetrone (2 Sam 7,12-13). Denne profetien ble delvis oppfylt i Salomo (1 Krøn 22,6-10; 2 Krøn 6,7-10) og i senere konger som var etterkommere av David (Salme 89,29-32). Den ble fullt og helt oppfylt i Jesus Kristus (Luk 1,31-33).

Det er også vanlig i Bibelen at i profetier om framtidige hendelser blir forskjellige, men likevel lignende hendelser satt sammen i én profeti. Man taler om et «profetisk perspektiv». Det er som å se et fjellmassiv med mange fjelltopper på avstand. Vi kan se mange fjelltopper, men vi vet ikke hvor langt det er mellom de forskjellige toppene før vi kommer nærmere eller beveger oss inn blant fjellene.

For eksempel skilte ikke de gammeltestamentlige profetene mellom Jesu første og andre komme. De så framover og så at Gud ville sende en Frelser for menneskene. De så at han både skulle frelse, men også at han skulle dømme de vantro. Ett eksempel er Mal 4,1-6 der profeten taler både om et første komme av forløperen for Herren og samtidig om dommen. Jødene trodde at denne forløperen var profeten Elia som skulle komme igjen i de siste tider og få menneskene til å vende om. Ifølge Jesus gikk Malakias profeti i oppfyllelse i døperen Johannes (se Matt 11,14; 17,10-12).

Ett annet eksempel er Joel 3,1-4

der pinsedagen og dommens dag blir omtalt som om det skjer samtidig.

Det er derfor ikke så merkelig at Jesus taler om Jerusalems ødeleggelse og verdens ende samtidig. Jerusalems ødeleggelse er et bilde på hva som skal skje på den siste dagen. Det var jo også dette disiplene hadde spurt Jesus om. Slik har altså Matt 24 vanligvis blitt forstått av kristne. Martin Luther sier i en preken over Matt 24 at Jesus «koker begge sammen i en suppe».

Tegnene i vers 4-14 kan derfor gjelde både det som skjedde fram mot Jerusalems ødeleggelse, men også det som skal hende fram mot «enden». Disiplene hadde spurt Jesus om tegnet på hans komme og verdens ende. Og svaret han gir, er bl.a. disse tingene som nevnes i vers 4-14. «Ødeleggelsens styggedom» og «den store trengsel» kan i første omgang gjelde ting som skjedde i forbindelse med romernes grusomheter mot det jødiske folket, men får også sin oppfyllelse i Antikrist og endetidens trengsler. Se 2 Tess 2,3-4; Åp 13,14-15; 7,13-14!

Vers 29-31 om solen som skal bli formørket, Jesus som skal komme på himmelens skyer og basunene som skal lyde, kan ikke handle om noe annet enn ting som skal skje når Jesus kommer igjen. Det er ikke nødvendig å forsøke å presse inn andre kunstige tolkninger slik preteristene gjør. Se Åp 6,12-13; 1,7; 1 Tess 4,16!

Vi skal til slutt si noen ord om vers 34 i Matt 24. Der sier Jesus: «Sannelig, jeg sier dere: Denne slekten skal ikke forgå før alt dette skjer.» Hva mener Jesus med «denne slekten»? Ordet slekt (gresk *genea*) kan bety både «slekt», «folk» og «generasjon». Det fins flere tolkninger av dette verset. Tolkningen avhenger også av hvordan vi forstår hva som ligger i «alt dette» som skal skje før «denne slekten» skal forgå.

1. Dersom «alt dette» menes Jerusalems ødeleggelse, som skjedde ca. førti år etter at Jesus talte disse ordene, tolker man det som en «generasjon». Alle disse tingene ble oppfylt på preliminær måte i år 70 da Jerusalem ble ødelagt.

2. Om «alt dette» i stedet handler om Jesu andre komme, kan vi tolke det som at Jesus taler om det jødiske folket som altså ikke skal gå under som folk, før Jesus kommer igjen.

3. En tredje tolkning er at Jesus med «denne slekten» taler om denne onde og vantro slekten som Jesus levde samtidig med. Vantroen skal jo aldri opphøre før Jesus kommer igjen. (Se for eksempel Matt 16,4; 17,17; Mark 8,38; Apg 2,40; Hebr 3,10!). Jeg tror at dette er den riktige tolkningen av Matt 24,34.

Som en sammenfatning kan vi si at problemet med postmillennialistene er at de presenterer bare den ene siden av historien. De taler om alt det positive som skal skje i tusenårsriket før Jesus kommer igjen. Og de hopper over alt det Bibelen sier om trengselstider, forfølgelser, frafall og motstand mot kirken. Postmillennialistene er herlighetsteologer, og deres lære om kirkens store framganger og store vekkelser er tiltalende for vår natur. De taler derimot lite om en kristens kors og trengsel. Men Jesus sa: «Den som ikke tar sitt kors opp og følger etter meg, er meg ikke verdig» (Matt 10,38).

I neste artikkel skal vi ta opp en annen versjon av millennialismen, nemlig premillennialismen, som nok kanskje er den vanligste oppfatningen blant dem som tror på et framtidig jordisk tusenårsrike.

(forts. i neste nr.)

Egil Edvardsen

Guds rustning

Sannhetens belte

Apostelen Paulus sier at vi skal ta på oss en rustning (Efeserne 6,11-17). Den første delen er sannhetens belte: *Stå da fast! Spenn sannhetens belte rundt livet* (Ef 6,14). Et belte har en tydelig funksjon: å holde klærne på plass. Nå sier Paulus at *sannheten* er som et belte. Sannhetens belte holder på plass noen viktige klær, slik at sannheten om vår synd ikke synes. Det er skinnende, hvite klær som Gud har gitt oss: den hvite drakten, Kristi rettferdighet. *Alle dere som er døpt til Kristus, har kledd dere i Kristus* (Gal 3,27).

Rettferdighetens brynje

En brynje beskytter soldatens aller viktigste kroppsdel, nemlig hjertet. Derfor må en soldats brynje være laget av solid materiale. Slik må også den kristnes brynje være. Og det er den. Brynjen vi har fått, kaller Paulus *rettferdighetens brynje*. Den er solid og kan ikke ødelegges, for den rettferdigheten Jesus har vunnet ved sitt liv og sin død for oss, er et faktum og kan aldri bli ødelagt.

Evangeliets sko

Han sier også: *Stå klar med fredens evangelium som sko på føttene* (Ef

6,15). Hvis vi har sko på føttene, er vi klare til å gå avsted umiddelbart når det trengs. Hvis vi ikke har dem på, vil det ta litt tid å komme seg i dem og knyte dem før vi kan rykke ut. For en soldat er det viktig alltid å være beredt! Slik er det med evangeliet, sier Paulus. Når vi alltid har evangeliet med oss, kan vi være forberedt hva som enn møter oss i livet. Da kan vi være klare til å tre fram og bekjenne vår tro på evangeliet.

Troens skjold

Han sier videre: *Hold alltid troens skjold høyt! Med det kan dere slukke alle den ondnes brennende piler* (Ef 6,16). Skjoldet er en sårbar del av rustningen. Det kan ikke beskytte hele kroppen hele tiden, men bare et begrenset område av gangen. Tenk om en soldat plutselig blir angrepet fra siden eller bakfra mens han holder skjoldet foran seg! Slik kan også en kristen bli angrepet fra uventet hold. Gjennom historien ser vi hvordan djævelen har angrepet kirken – ikke bare utenfra, men også innenfra gjennom falske profeter. Derfor gjelder det alltid å være våken og holde troens skjold oppe mot farer fra alle kanter.

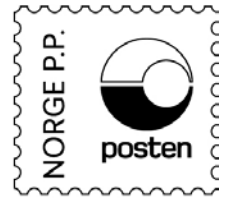
Frelsens hjelm

Han sier også: *Ta imot frelsens hjelm...* (Ef 6,17). Som brynjen beskytter også hjelmen en svært viktig kroppsdel, nemlig hodet. For oss mennesker er frelsen like livsviktig som hjelmen er for soldaten. Uten frelse – ikke noe liv. Men vi trenger ikke være urolige for at frelsens hjelm skal bli ødelagt. På samme måte som rettferdighetens brynje bygger frelsens hjelm på Jesu frelsesverk, som ikke kan ødelegges.

Åndens sverd

Han sier: ... og *Åndens sverd, som er Guds ord* (Ef 6,17). Vi har et sverd som ingen andre religioner har: Guds livgivende ord. Kristendommen spres ikke ved hjelp av *jordiske sverd*, men ved *Åndens sverd*. Jordiske våpen og trusler kan ikke omvende mennesker til tro på Jesus. Det kan bare *Åndens sverd*. *Jeg skammer meg ikke over evangeliet. Det er en Guds kraft til frelse for hver den som tror, jøde først og så greker* (Rom 1,16).

Bjarte Edvardsen, Sverige

RETURADRESSE: Egil Edvardsen, Solåsveien 20,
4331 Ålgård

Guds forbløffende kjærlighet

Dette har jeg skrevet til dere ... som tror på Guds Sønnns navn (1 Joh 5,13).

Han som skriver disse ordene, heter Johannes. Vi møter ham i evangeliene. I evangeliet som bærer hans navn, kaller han seg «den disippelen som Jesus elsket». Det sier en hel del om Johannes, gjør det ikke? På overflaten kan det virke litt selvsikkert, som om han peker ut seg selv som en som hadde en ekstra høy posisjon. Johannes hadde utvilsomt et nært og spesielt forhold til Jesus, men ser vi nærmere etter, sier han ingenting om andre eller deres forhold til Jesus. Han fremhever bare sin sterke tillit til at Jesus elsket nettopp ham. Han bygde sin identitet og sitt liv på denne enkle, men svært dype sannheten: «Jesus elsker meg, Johannes.» Han var ikke den eneste som trodde det, men han var helt sikker på at det gjaldt ham.

Å tro på Jesus innebærer å hevde det samme: «Jesus elsker meg (si ditt eget navn høyt). Jeg er den som Jesus elsker.» Er ikke det forbløffende? Særlig når Jesus minner oss om hvem han egentlig er: ikke bare en god lærer eller en hellig profet, men Guds sanne og enbårne Sønn. Hvordan kan Guds Sønn elske oss? Hvorfor skulle han i det hele tatt legge merke til oss? Hva ville han se hvis han så litt nærmere etter? Ikke noen som er hellig. Ikke noen som alltid er

lydig. Ikke noen som har en fullkommen tro og alltid tenker gudfryktige tanker. Ærlig talt ville han se en syndig sønn eller datter av den falne menneskeslekten.

Men dette er den overraskende sannheten: Jesus elsker deg likevel. Han elsker deg til tross for all synden din – ikke fordi synden din ikke spiller noen rolle, men fordi han har gjort noe med den. Tidligere i brevet skriver Johannes: *Ja, dette er kjærligheten, ikke at vi har elsket Gud, men at han har elsket oss og sendt sin Sønn til soning for våre synder* (1 Joh 4,10). Og siden han er Guds Sønn, gjelder denne soningen for verdens synder – inkludert dine. I ham er fortiden din noe som er fullkomment og noe du ikke trenger å bekymre deg for lenger. Guds Sønn har utslettet hver eneste synd, hver eneste syndige handling og hver eneste uren tanke. Du er den disippelen han elsker. La denne sannheten gjøre deg fri her i livet.

Takk, Herre Jesus. Takk for at du tok mine synder på deg og utslettet min skyld. Hjelp meg å leve i dag i den friheten du har gitt meg. Amen.

(Fra *Meditations*)